

Victoria Kostrzewa

Nikola Kogut

Victoria Kotterba

Klaudia Furman

Akademia Nauk Stosowanych w Raciborzu

SIŁY ZBROJNE RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Streszczenie (abstrakt): Celem tego artykułu jest przedstawienie misji, celów i zadań, które należą do obowiązków Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Ukazanie jak wygląda struktura oraz jakie zadania należą do odpowiednich rodzajów sił zbrojnych: wojsk lądowych, sił powietrznych, marynarki wojennej, wojsk specjalnych i innych elementów składowych Wojska Polskiego. Przedstawione zostaną również sposoby wykorzystywania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w celu realizacji zadań bezpieczeństwa narodowego.

Słowa kluczowe: siły zbrojne, misje, cele, zadania, bezpieczeństwo

ARMED FORCES OF THE REPUBLIC OF POLAND

Abstract: The purpose of this article is to present the missions, objectives and tasks that are the responsibility of the Armed Forces of the Republic of Poland. To show how the structure looks like and what tasks belong to the respective types of armed forces: land forces, air forces, navy, special forces and other components of the Polish Army. The ways in which the Armed Forces of the Republic of Poland are used to carry out national security tasks will also be presented.

Keywords: armed forces, missions, objectives, tasks, security

Wstęp

Siły Zbrojne RP są jednym z najważniejszych elementów państwa polskiego. Służą obronie niepodległości państwa oraz dbać o niepodzielność jego terytorium. Mają gwarantować bezpieczeństwo, a także nienaruszalność granic. Podstawowym elementem systemu obronnego bezpieczeństwa kraju jest branie udziału w realizacji polityki bezpieczeństwa oraz obronnej. Bardzo trudne okoliczności społeczne, religijne, a także polityczne powodują, iż prawie wszystkie kraje posiadają swoje własne armie, które obronią ludność własnego kraju w razie pojawienia się niebezpieczeństwa. Rzeczpospolita Polska również znajduje się pośród owych krajów. Dobrze wyszkolona armia to fundament prawidłowo działającego państwa. Siły Zbrojne RP nie zawężają swych działań wyłącznie do wojennych, wspierają oni także politykę pozamilitarną kraju np. zarządzanie kryzysowe¹. Obecnie Siły

¹ J. Piwowarski, B. Piwowarska, J.A. Piwowarski, *Siły Zbrojne RP w systemie zarządzania kryzysowego*, „Security Economy & Law” 2019, nr 4 (XXV), s. 40, http://security-economy-law.pl/wp-content/uploads/2020/05/SEL-25_40-60.pdf [dostęp: 25.05.2023].

Zbrojne RP składają się z pięciu rodzajów wojsk: Wojska Lądowe, Wojska Marynarki Wojennej, Wojska Sił Powietrznych, Wojska Specjalne oraz Wojska Obrony Terytorialnej. Łącznie liczą około 110 tysięcy żołnierzy, co sprawia, że są jednymi z największych i najbardziej rozwiniętych sił zbrojnych w Europie Środkowo-Wschodniej. Wojny, które stoczyła Polska w swej historii, przyczyniły się do tego, iż Siły Zbrojne RP zdobyły duże doświadczenie i są bardzo dobrze wyszkolonym wojskiem. Największą wartością Wojska Polskiego są ludzie, którzy służą w szeregach armii, ponieważ to właśnie oni stanowią jej fundament oraz siłę napędową. Siły Zbrojne RP są również jednym z najważniejszych pracodawców w Polsce, oferując wiele różnych specjalizacji i możliwości rozwoju kariery. Wszystkie jednostki wojskowe kładą nacisk na szkolenia oraz rozwój swoich żołnierzy, co sprawia, że są oni w stanie wykonywać swoje zadania na najwyższym poziomie. Rozwój Sił Zbrojnych RP, a także prowadzenie przez nich działań, są niezbędne dla stabilnego funkcjonowania państwa oraz realizacji jego interesów.

Rys. 1. Żołnierze Sił Zbrojnych RP

Źródło: <https://milmag.pl/2021/wp-content/uploads/2021/02/def23.jpg>

Funkcjonowanie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej – System kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP

Najwyższym zwierzchnikiem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z przepisami Konstytucji jest Prezydent RP. W czasach pokoju sprawuje on swoje zwierzchnictwo za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej. Jednakże zgodnie z artykułem 134 ustęp 4 Konstytucji RP w czasie wojny Prezydent RP na wniosek Prezesa Rady Ministrów wskazuje Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych, do którego zadań należą: zarządzanie podległymi mu siłami zbrojnymi w celu obrony przed napaścią na terytorium RP, utrzymywanie współpracy Sił Zbrojnych RP z sojusznikami w celu planowania i prowadzenia działań wojennych, wskazywanie zgodnie z kompetencjami jakie są potrzeby sił zbrojnych w zakresie pomocy części pozamilitarnych systemu obronnego państwa oraz określanie odpowiednich organów wojskowych, które mają realizować obowiązki administracji rządowej i samorządowej w kwestii bezpośrednich działań wojennych, a także wyznaczanie ich działań i kompetencji. Głowa państwa swoje zwierzchnictwo nad siłami zbrojnymi spra-

wuje za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej, w którego kompetencji jest kierowanie całkowitym funkcjonowaniem sił zbrojnych. Dotyczy to zarówno sytuacji kryzysowych, jak i pokoju. Zarządzanie kryzysowe wprowadzane jest w życie w momencie pojawienia się sytuacji zagrażającej. By sprostać takiej sytuacji angażuje się mnóstwo podmiotów, w tym armię polską. Siły Zbrojne RP posiadają wielu żołnierzy, są bardzo dobrze zorganizowani oraz dysponują nowoczesnym sprzętem, którego zastosowanie okazuje się ważne w momencie zaistnienia sytuacji kryzysowej². Minister Obrony Narodowej pełni kluczową rolę w systemie bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Jest on nie tylko integralną częścią podsystemu kierowania bezpieczeństwem, ale także odpowiada za realizację wielu zadań związanych z obronnością kraju. W ramach swoich kompetencji współpracuje z Sztabem Generalnym Wojska Polskiego, a także bezpośrednio za pośrednictwem dowódców – generalnego i operacyjnego, co pozwala na efektywne planowanie i koordynowanie działań obronnych. Dzięki tej strukturze możliwe jest skuteczne reagowanie na zagrożenia oraz zapewnienie stabilności i bezpieczeństwa w kraju. Na czele Sztabu Generalnego Wojska Polskiego stoi Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Jest on organem pomocniczym Ministra Obrony Narodowej, który udziela wsparcia w kierowaniu oraz dowodzeniu siłami zbrojnymi w trakcie pokoju, kryzysu, a także wojny. Od 2018 roku do październik 2023 roku rolę tę sprawował gen. Rajmund Tomasz Andrzejczak. Szefem Sztabu Generalnego Wojska Polskiego został gen. Wiesław Kukula. W skład zadań jego wchodzi szczególnie: planowanie strategii użycia Sił Zbrojnych RP, programowania ich rozwoju oraz nadzór nad działalnością ogólną, a także operacyjną.

Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego – Zadania Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego

- Dokonywanie oceny zniszczeń w ramach odnowy zdewastowanej infrastruktury;
- Przygotowywanie planu współpracy z Ochotniczymi Strażami Pożarnymi w momentach kryzysowych;
- Stworzenie wstępnego planu użycia sił i środków podczas pojawienia się sytuacji kryzysowych;
- Sugerowanie w ramach koordynacji planu działania służb, instytucji państwowych, czy też administracji rządowej w czasie kryzysu;
- Weryfikowanie sprawozdań z poczynionych działań;
- Przedstawienie Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego Radzie Ministrów oraz jego ocena³.

² Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. 2019 poz. 196), art. 1.

³ J. Piwowarski, B. Piwowarska, J.A. Piwowarski, *Siły Zbrojne RP...*, *op. cit.*, s. 46, http://security-economy-law.pl/wp-content/uploads/2020/05/SEL-25_40-60.pdf [dostęp: 25.05.2023].

Centra Zarządzania Kryzysowego

W ramach mocy prawnej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15.12.2009 r. stworzono specjalne centra zarządzania kryzysowego:

- Minister właściwy do spraw rolnictwa, Minister właściwy do spraw zagranicznych, Minister właściwy do spraw zdrowia, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szef Agencji Wywiadu, Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szef Służby Wywiadu Wojskowego, Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant Główny Policji, Minister Obrony Narodowej, Minister Sprawiedliwości⁴.

Misje i sposoby wykorzystywania Sił Zbrojnych RP, a także polscy żołnierze za granicą – Siły Zbrojne RP i ich gotowość do realizacji trzech rodzajów misji

1. Gwarancja obrony narodowej oraz przeciwstawianie się agresji w ramach dotyczących ich zobowiązań sojuszniczych m.in.: podtrzymywanie zdolności do użycia wojsk w kwestii ochrony i obrony nietykalności granic RP, wszelkiego rodzaju działania antyterrorystyczne, a także wyjaśnienie zarówno lokalnych jak i regionalnych konfliktów zbrojnych oraz operacje obronne w państwie i poza jego granicami.
2. Uczestniczenie w procesie stabilizacji sytuacji międzynarodowej oraz w operacjach reagowania w sytuacjach kryzysowych i humanitarnych np.: podtrzymywanie sił i zdolności do bycia częścią operacji pokojowych oraz reagowania kryzysowego, prowadzonych przez takie organizacje jak NATO, UE, ONZ, a także uczestniczenie w operacjach wynikających z porozumień międzynarodowych oraz operacjach humanitarnych prowadzonych przez organizacje międzynarodowe, rządowe i inne.
3. Wsparcie dla bezpieczeństwa wewnętrznego oraz pomoc obywatelom i społeczeństwu m.in.: ochrona oraz obserwacja przestrzeni powietrznej, a także wspieranie ochrony granic lądowych i wód terytorialnych, kierowanie działalnością rozpoznawczą i wywiadowczą, monitorowanie poziomu skażeń promieniotwórczych, chemicznych oraz biologicznych na terytorium państwa, czyszczenie obszaru z materiałów wybuchowych i różnego rodzaju przedmiotów niebezpiecznych pochodzenia wojskowego, dowodzenie działaniami poszukiwawczo-ratowniczymi, a także wszelkiego rodzaju pomoc władzom państwowym, administracji publicznej oraz społeczeństwu w kwestii reagowania na zagrożenia⁵.

⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2009 r. w sprawie określenia organów administracji rządowej, które utworzą centra zarządzania kryzysowego, oraz sposobu ich funkcjonowania (Dz. U. 2009 nr 226 poz. 1810), paragraf 2 pkt 1.

⁵ *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014, str. 30-31.

Idea Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz sposoby ich wykorzystywania do realizacji zadań bezpieczeństwa narodowego

Siły Zbrojne RP są jednym z fundamentów bezpieczeństwa narodowego Polski w XXI wieku. Są w pełni profesjonalną oraz nowoczesnie wyposażoną armią. Potrafią sprostać wyzwaniom i zagrożeniom zarówno militarnym, co gwarantuje obronę przed agresją zbrojną, jak również zapewniają skuteczne wsparcie organom administracji publicznej i społeczeństwu w obliczu zagrożeń pozamilitarnych. Siły Zbrojne RP są integralną częścią polskiego systemu bezpieczeństwa narodowego i odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa. Istnieje wiele sposobów, w jakie Siły Zbrojne RP mogą być wykorzystane do realizacji zadań w sytuacjach kryzysowych, jak i w czasie pokoju. Jednym z najważniejszych sposobów wykorzystywania Sił Zbrojnych RP jest ich znacząca rola w ochronie granic państwowych. Wojsko Polskie pełni kluczową funkcję w zapobieganiu nielegalnym przekraczaniu granic oraz zwalczaniu przestępczości związanej z przemytem ludzi, narkotyków czy broni. Współpraca Sił Zbrojnych RP z innymi służbami i agencjami, takimi jak Straż Graniczna czy Policja, co umożliwia skuteczną ochronę granic państwowych. Innym ważnym sposobem wykorzystywania Sił Zbrojnych RP jest ich rola w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego w sytuacjach kryzysowych. W przypadku wystąpienia zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa, Siły Zbrojne RP mogą być wykorzystane do zapewnienia porządku publicznego, ochrony obywateli, ich mienia, a także do działań ratunkowych w sytuacjach klęsk żywiołowych czy katastrof. Kolejnym sposobem jest ich rola w zapewnieniu bezpieczeństwa w obszarze cybernetycznym. W dobie rosnącej liczby ataków hackerskich i cyberprzestępczości Siły Zbrojne RP odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa sieci teleinformatycznych państwa, a także w zwalczaniu działań szpiegowskich oraz terroryzmu cybernetycznego. Wojska Lądowe, Marynarka Wojenna oraz Lotnictwo stanowią trzon sił zbrojnych i są w stanie odeprzeć zagrożenia ze strony potencjalnych agresorów.

Udział polskich żołnierzy w działaniach międzynarodowych (zagranicznych)

Uczestnictwo polskiej armii w operacjach międzynarodowych to bardzo ważne działania. Polska dzięki temu zyskuje na arenie międzynarodowej, zyskuje w polityce zagranicznej oraz wspiera i prowadzi działania w ramach pokoju na całym świecie. Celem uczestnictwa wojsk polskich w działaniach za granicami państwa są: przeciwdziałanie klęskom humanitarnym, stworzenie ugruntowanego i trwałego środowiska bezpieczeństwa, podejmować działania w momencie naruszania praw człowieka, wzmacnianie organizacji, a także instytucji bezpieczeństwa światowego, realizacja obowiązków sojusznicznych oraz ochrona interesów narodowych przed niebezpieczeństwami pochodzącymi z zewnątrz. Należy również wskazać spis niektórych krajów i części świata, w których polska armia prowadziła działania np. Irak, Czad, Syria, Bałkany, Afganistan, Libia⁶.

⁶ Ł. Popławski, P. Malendowicz, *Polskie Siły Zbrojne – zadania, stan i kierunki działań*, s. 137 https://repozytorium.ukw.edu.pl/bitstream/handle/item/7399/Malendowicz_Polskie_001.pdf?sequence=1 [dostęp: 28.05.2023].

Rodzaje sił zbrojnych

1. Wojska lądowe

Wojska Lądowe to największy komponent polskiej armii. Ich struktura obejmuje dowództwo, sztab, jednostki szkolne, brygady, pułki, kompanie oraz plutony specjalne. Są formacją przeznaczoną do zapewnienia obrony, a także niepodzielności terytorium państwa, strzeżenie nienaruszalności granic lądowych państwa, odpieranie agresji lądowo-powietrzno-morskiej z wszelakich kierunków, w ramach stawiania oporu każdej formie zagrożenia militarnego RP, przeprowadzanie operacji obronnych i ofensywnych, a także zapewnianie bezpieczeństwa ludności cywilnej w czasie wojny. W struktury Wojsk Lądowych wchodzi odpowiednie organy dowodzenia, związki taktyczne, oddziały i pododdziały (zmechanizowane, informatyki, pancerne, powietrzno-desantowe, aeromobilne, rozpoznawcze, artylerii, przeciwlotnicze, inżynieryjne, chemiczne, łączności) oraz inne segmenty specjalistyczne wsparcia oraz zabezpieczenia⁷. Wojska Lądowe, zgodnie z aktualnymi i przyszłościowymi wymogami pola walki, są szkolone do wykonywania najważniejszych zadań operacyjno-taktycznych we wszelakich warunkach bojowych, głównym zadaniem jest prowadzenie regularnych działań bojowych w operacjach połączonych. Oprócz tego Wojska Lądowe przygotowywane są do uczestnictwa w realizacji zadań wywodzących się z międzynarodowych zobowiązań Polski, które mają związek z zagwarantowaniem bezpieczeństwa międzynarodowego np. pełnienie misji pokojowych i humanitarnych, a także przedsięwzięcia w ramach zarządzania kryzysowego. Wojska Lądowe są zasadniczym sektorem SZ RP. Posiadają potężną sprawność dowodzenia, ogromną siłę ognia, mobilność oraz odporność na atak przeciwnika. Ze struktur Wojsk Lądowych wydzielane są zasadnicze podzespoły bojowe i zabezpieczające, które pełnią służbę poza granicami kraju w Polskich Kontyngentach Wojskowych.

Rys. 2. Żołnierze Wojsk Lądowych

Źródło: <https://th.bing.com/th/id/OIP.bB0Z7RoCSrJbY-IONofJswHaEE?pid=ImgDet&rs=1> [dostęp: 24.05.2023].

⁷ A. Strychalski, *Zadania Sił Zbrojnych RP w systemie obronnym państwa*, s. 291-292, <http://sbn.wat.edu.pl/pdf-129783-56654?filename=ZADANIA%20SIL%20ZBROJNYCH%20RP.pdf> [dostęp: 24.05.2023].

2. Siły powietrzne

Siły Powietrzne są drugim co do wielkości elementem Wojska Polskiego. Ich struktura obejmuje dowództwo, sztab, jednostki szkolne, eskadry, dywizjony i bazy lotnicze. Są rodzajem sił zbrojnych przeznaczonych do podtrzymywania kontroli, a także dbania o zapewnienie obrony przestrzeni powietrznej państwa, zapewnienia wsparcia lotniczego w operacjach lądowych i przeciwdziałanie agresji ze strony innych państw, są również szkolone w ramach wykonywania zadań, które wywodzą się z międzynarodowego obowiązku Polski co do zagwarantowania bezpieczeństwa krajom UE i NATO. Działają prawidłowo w ramach narodowego systemu obrony, jest on połączony z systemem sojuszniczym, a także z europejskimi systemami cywilno-wojskowymi. Siły Powietrzne posiadają najnowocześniejszy sprzęt lotniczy, raketowy i radarowy. Składają się one z Wojsk Radiotechnicznych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej, Wojsk Lotniczych⁸. Służący w Siłach Powietrznych muszą posiadać umiejętności pilotowania współczesnych statków powietrznych (bojowych, transportowych, śmigłowców). Uczą się oni także obsługi zestawów radarowych najnowszych generacji oraz zaawansowanych technologicznie urządzeń walki elektronicznej. W ich kompetencje wlicza się również technikę raketową, można bowiem służyć w jednostkach przeciwlotniczych. Siły Powietrzne dysponują dziś m.in.: myśliwcami wielozadaniowymi F-16, samolotami transportowymi Hercules C-130 i CASA C-295 oraz samolotami szkoleniowymi M-346 Bielik. Żołnierze Sił Powietrznych pełnią służbę zarówno w państwie, jak i za granicą. Uczestniczą oni w misji „Air Policing”, która zajmuje się ochroną przestrzeni powietrznej państw bałtyckich.

Rys. 3. Myśliwce należące do żołnierzy Sił Powietrznych

Źródło: <https://th.bing.com/th/id/OIP.8-n89DBaFeGhbBSE0Ar8ZwHaFC?pid=ImgDet&rs=1>

3. Wojska specjalne

Wojska Specjalne to formacja przeznaczona do kierowania działaniami w warunkach oraz sytuacjach, kiedy użycie sił tradycyjnych nie jest możliwe lub przez różne czynniki polityczno-militarne, operacyjne, czy też techniczne. Struktura Wojsk Specjalnych obejmuje dowództwo, sztab, jednostki szkolne, kompanie i plutony specjalne. Są jednostkami

⁸ Ibidem, s. 292.

o wysokim stopniu wyszkolenia, przeznaczonymi do prowadzenia działań specjalnych, takich jak walka z terroryzmem, odbijanie zakładników i operacje wywiadowcze. Zadania WS realizowane są poprzez wykorzystanie specjalistów, sprzętu, technik bojowych, sposobu działania i procedur niebędących w standardowym użyciu innych rodzajów sił zbrojnych. Wojska Specjalne to oddziały złożone z żołnierzy powszechnych, którzy zostają przydzieleni do służby podczas procesu wieloetapowej selekcji, są oni szkoleni w praktykowaniu niekonwencjonalnych technik walki, są zaopatrzeni i przygotowani do działań w niewielkich grupach w środowisku najwyższego ryzyka, w różnych warunkach terenowych, a także klimatycznych. Niektóre z jednostek to np. Jednostka Wojskowa Komandosów, która zajmuje się prowadzeniem całego zakresu aktywności wojskowej wchodzącej w skład operacji wojskowych, Jednostka Wojskowa GROM, Jednostka Wojskowa AGAT, Jednostka Wojskowa NIL, Jednostka Wojskowa FORMOZA, Powietrzna Jednostka Operacji Specjalnych. Rozbudowa i unowocześnianie jednostek specjalnych to w pełni naturalna modyfikacja współczesnej doktryny militarnej, której główny cel to powstawanie wyspecjalizowanej armii, która realizować będzie różnorakie oraz niepowtarzalne zadania⁹.

Rys. 4. Żołnierze Wojsk Specjalnych

Źródło: <https://i.redd.it/7ed69kcjwmr41.jpg>

4. Marynarka wojenna

Marynarka Wojenna jest odpowiedzialna za ochronę polskich wód terytorialnych i interesów na morzu. Składa się z dowództwa, sztabu, jednostek szkolnych, okrętów podwodnych, niszczycieli, fregat i innych jednostek pływających. Głównymi zadaniami Marynarki Wojennej są: obrona morskiej granicy terytorium Polski, ochrona żeglugi i interesów w polskich obszarach morskich, zapewnienie bezpieczeństwa i obrony wybrzeża, prowadzenie działań morskich, pomoc Straży Granicznej w ochronie morskiego terytorium państwa i strefy ekonomicznej oraz udziału w ratowaniu życia w polskiej strefie ratownictwa,

⁹ Ibidem.

a także ratownictwie załóg samolotów. Trzon struktury Marynarki Wojennej tworzą flotyle okrętów, Brygada Lotnictwa Marynarki Wojennej, a także brzegowe jednostki wsparcia i zabezpieczenia działań oraz ośrodki szkolne. Według informacji MON polskie siły morskie dysponują 35 okrętami (w tym siedmioma uderzeniowymi), 26 jednostkami pomocniczymi i posiadają 21 bazowych środków pływających. Od momentu wstąpienia Polski do Sojuszu Północnoatlantyckiego, Marynarka Wojenna RP brała udział w ponad 300 międzynarodowych ćwiczeniach prowadzonych na morzu, powietrzu, a także na lądzie. Niektóre z nich to np.: „Baltops”, „Open Spirit”, „Passex”. W czasach pokoju żołnierze Marynarki Wojennej pomagają Straży Granicznej również w usuwaniu tzw. „Morskich Renegade”- czyli statków, które wykorzystywane są jako gmach ataków terrorystycznych¹⁰.

Rys. 5. Żołnierze Marynarki Wojennej

Źródło: <https://www.gdynia.pl/cache/images/1200x0/21fe504c2344cb7c75cb26af97095258.jpg>

Rys. 6. Statek Marynarki Wojennej

Źródło: <https://trybun.org.pl/wp-content/uploads/2018/06/statekChLWA1.jpg>

¹⁰ Ibidem.

5. Wojska obrony terytorialnej

Wojska Obrony Terytorialnej to obok Wojsk Lądowych, Sił Powietrznych, Marynarki Wojennej i Wojsk Specjalnych piąty rodzaj Sił Zbrojnych RP. Są one dopełniającą częścią potencjału obronnego Polski. Składają się z ochotników i rezerwistów, a ich głównym zadaniem jest obrona terytorialna kraju. W skład zadań należących do tej formacji wchodzi: podtrzymywanie gotowości do obrony RP, ochrona ludności przed konsekwencjami klęsk żywiołowych, likwidacja ich skutków, ochrona mienia, akcje poszukiwawcze, ratowanie oraz ochrona zdrowia i życia ludzkiego, a także udział w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, współpraca z systemem obronnym państwa, w tym z wojewodami i organami samorządu terytorialnego, a także tworzenie w społeczeństwie postaw i wartości polityczno-obywatelskich. 23 kwietnia 2022 roku weszła w życie Ustawa o Obronie Ojczyzny, która powierzyła WOT niemilitarną część zadań zarządzania kryzysowego w resorcie obrony narodowej. Wraz z wejściem w życie ustawy, dowódca WOT został Szefem Centrum Zarządzania Kryzysowego MON. Dowódcy Brygad WOT zastąpili szefów WSzW (Wojewódzki Sztab Wojskowy) i tym samym stali się prawą ręką wojewodów w koordynacji i realizacji wsparcia, jakiego może udzielić wojsko w danej sytuacji.

Rys. 7. Żołnierze Wojsk Obrony Terytorialnej

Źródło: https://static.radiozamosc.pl/data/articles/s4_czym_sa_wojska_obrony_terytorialnej_i_komu_sluzą_1526468275_.jpg

6. Żandarmeria wojskowa

Żandarmeria Wojskowa jest oddzielną i wyszkoloną służbą, wchodzącą w skład Sił Zbrojnych RP. Podstawą jej działania jest Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 roku o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych. Określa ona ich zakres funkcjonowania, a także uprawnienia i obowiązki żołnierzy ŻW. W Siłach Zbrojnych RP oraz względem żołnierzy realizuje ona zadania przewidziane dla Policji. Do najważniejszych zadań Żandarmerii Wojskowej określonych w ustawie należą: zagwarantowanie przestrzegania dyscypliny wojskowej; ochrona miru publicznego na terenach oraz obiektach jednostek wojskowych jak również w miejscach publicznych; ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra; odpowiada za zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz innych zjawisk patologicznych, a w szczególności alkoholizmowi i narkomanii w Siłach Zbrojnych RP; wykrywanie przestępstw i wykro-

czeń, w tym skarbowych, osób które pod to podlegają; ujawnianie i ściganie sprawców tych wykroczeń oraz ujawnianie i zabezpieczanie dowodów; gromadzenie i analiza oświadczenia o stanie majątkowym żołnierzy zawodowych; branie czynnego udziału w zwalczaniu klęsk żywiołowych, nadzwyczajnych zagrożeń środowiska oraz likwidowanie ich skutków; czynne uczestnictwo w akcjach poszukiwawczych, ratowniczych i humanitarnych, mających na celu ochronę mienia, życia i zdrowia; udział w narodowym systemie reagowania kryzysowego; a także wspieranie działania wojsk operacyjnych¹¹. Wykonując ustawowe zadania, Żandarmeria Wojskowa współdziała ze Służbą Kontrwywiadu Wojskowego, Służbą Wywiadu Wojskowego, wojskowymi organami porządkowymi oraz dowódcami jednostek wojskowych i dowódcami (komendantami) garnizonów. W sprawach bezpieczeństwa i porządku publicznego Żandarmeria Wojskowa współdziała z polskimi i zagranicznymi organami i służbami właściwymi w tym zakresie m.in.: z Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Policją, Strażą Graniczną, organami celnymi, organami kontroli skarbowej, Biurem Ochrony Rządu i strażami ochrony kolei. Współpracuje i wymienia doświadczenia z policjami wojskowymi z innych państw. Zadania Żandarmerii Wojskowej są realizowane w kraju i za granicą.

Rys. 8. Żołnierze Żandarmerii Wojskowej

Źródło: <https://static.wirtualnemedi.pl/media/top/zandarmeria-zolnierze655.png>

Czym jest Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP?

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP – dokument zatwierdzony w Warszawie 12 maja 2020 roku przez prezydenta Andrzeja Dudę na wniosek Prezesa Rady Ministrów. Krajowe i zewnętrzne bezpieczeństwo Polski zostało oparte na czterech filarach. Pierwszym jest bezpieczeństwo państwa i obywateli, drugi filar decyduje o bezpieczeństwie międzynarodowym Polski, trzeci o tożsamości oraz dziedzictwie narodowym, a czwarty stosuje się do rozwoju społecznego, gospodarczego, a także ochrony środowiska. W obecnych warunkach w strategiach bezpieczeństwa można wyróżnić trzy rodzaje działań strategicznych, czy też po prostu trzy składowe koncepcje bezpieczeństwa. Są nimi: działania stabilizacyjne, reagowanie kryzysowe, działania obronne (wojenne). Strategia Bezpieczeń-

¹¹ Por. Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej oraz wojskowych organach porządkowych (Dz. U. Nr 123, poz. 1353, z późn. Zm.).

stwa Narodowego obejmuje potrzebę zachowania niepodległości i suwerenności państwa, jego integralności terytorialnej i nienaruszalności granic, zapewnienia bezpieczeństwa obywateli, praw człowieka i podstawowych wolności, umacniania demokratycznego porządku politycznego.

Zakończenie

Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej są siłami oraz środkami wydzielonymi do zabezpieczenia interesów państwa polskiego, a także do prowadzenia walki w razie pojawienia się zagrożenia. Siły Zbrojne stanowią fundamentalny element systemu obronnego państwa, który ma na celu realizowanie polityki obronnej oraz bezpieczeństwa. Służą one obronie niepodległości państwa oraz dbają o niepodzielność jego terytorium. Siły Zbrojne RP są w gotowości, aby realizować trzy rodzaje misji: udział żołnierzy w procesie stabilizacji sytuacji na arenie międzynarodowej, a także w operacjach reagowania kryzysowego oraz humanitarnych, żołnierze mają być gwarantem obrony państwa, jak również przeciwstawiać się agresji, Siły Zbrojne RP mogą służyć także jako wsparcie bezpieczeństwa wewnętrznego w państwie, pomagać społeczeństwu, stojąc na straży suwerenności, bezpieczeństwa oraz pokoju Polski. Mogą również zostać wykorzystane do zwalczania klęsk żywiołowych, zwalczania działań antyterrorystycznych, w akcjach poszukiwawczych i ratowaniu życia. Prawie wszystkie państwa posiadają swoje armie, dzięki czemu poczucie stabilności i bezpieczeństwa państwa i jego obywateli wzrasta. Aby zapewnić sobie odpowiedni poziom bezpieczeństwa politycznego, państwo realizuje swoje cele strategiczne, do których zaliczyć można: ochronę porządku konstytucyjnego, zapewnienie należytego funkcjonowania instytucji państwowych, poszanowanie praw i wolności swoich obywateli oraz ochronę obywateli przed bezprawiem. Wszystkie elementy składowe Wojska Polskiego mają swoje specyficzne zadania, ale ich celem wspólnym jest zapewnienie bezpieczeństwa Polsce i jej mieszkańcom. Każdy z nich ma swoje miejsce w systemie obrony kraju. Podsumowując, Siły Zbrojne RP są ważnym elementem kraju, zapewniającym bezpieczeństwo narodowe oraz realizującym wiele zadań na rzecz międzynarodowego bezpieczeństwa. Ich rozwój oraz działania są niezbędne dla stabilnego funkcjonowania państwa oraz realizacji jego interesów. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej jest najwyższym zwierzchnikiem Sił Zbrojnych RP, który sprawuje tę funkcję w czasie pokoju za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej – sprawuje on ją bezpośrednio. Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego sprawuje dowodzenie w imieniu Ministra Obrony Narodowej.

Bibliografia

1. <http://sbn.wat.edu.pl/pdf-129783-56654?filename=ZADANIA%20SIL%20ZBROJNYCH%20RP.pdf> [dostęp: 24.05.2023].
2. http://security-economy-law.pl/wp-content/uploads/2020/05/SEL-25_40-60.pdf [dostęp: 25.05.2023].
3. https://repozytorium.ukw.edu.pl/bitstream/handle/item/7399/Malendowicz_Polskie_001.pdf?sequence=1 [dostęp: 28.05.2023].
4. https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/01/strategia_rozwoju_systemu_bezpieczenstwa_narodowego_rp_2022.pdf [dostęp: 06.05.2023].

5. <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/sily-zbrojne-rp> [dostęp: 18.04.2023].
6. <https://www.wojsko-polskie.pl/cele-i-zadania-szrp/> [dostęp: 21.04.2023].
7. <https://zpe.gov.pl/a/struktura-i-organizacja-sil-zbrojnych-rp/D11sA9IBV> [dostęp: 28.04.2023].
8. Piwowarski J., Piwowarska B., Piwowarski Jacek. A., Siły Zbrojne RP w systemie zarządzania kryzysowego, „Security Economy & Law” nr 4/2019 (XXV).
9. Popławski Ł., Malendowicz P., *Polskie Siły Zbrojne – zadania, stan i kierunki działań*, https://repozytorium.ukw.edu.pl/bitstream/handle/item/7399/Malendowicz_Polskie_001.pdf?sequence=1 [dostęp: 28.05.2023].
10. Por. Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej oraz wojskowych organach porządkowych (Dz. U. Nr 123, poz. 1353, z późn. zm.).
11. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2009 r. w sprawie określenia organów administracji rządowej, które utworzą centra zarządzania kryzysowego, oraz sposobu ich funkcjonowania (Dz. U. 2009 nr 226 poz. 1810), paragraf 2 pkt 1.
12. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014.
13. Strychalski A., *Zadania Sił Zbrojnych RP w systemie obronnym państwa*, <http://sbn.wat.edu.pl/pdf/12978356654?filename=ZADANIA%20SIL%20ZBROJNYCH%20RP.pdf> [dostęp: 24.05.2023].
14. Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. 2019 poz. 196), art. 1

Dane kontaktowe

Victoria Kostrzewa, Vici12kos@gmail.com

Klaudia Furman, klaudiafurman02@gmail.com

Victoria Kotterba, vicikott@gmail.com

Nikola Kogut, nikolakogut01@gmail.com